

Borås kommun

Boras.stad@boras.se

Rektorn vid Kristinebergskolan

Ann-Kristin.Sjoren-Stendahl@boras.se

Beslut för grundskola

efter tillsyn av Kristinebergskolan
i Borås kommun

Tillsyn i Kristinebergskolan

Skolinspektionen genomför tillsyn i Borås kommun under våren 2013. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Kristinebergskolan besöktes av Skolinspektionen den 7 och 8 februari 2013.

Fakta om skolan

På Kristinebergskolan finns förskoleklass samt årskurserna 1 – 6 och fritidshem. På skolan finns slöjdsalar och idrottshall men skolan saknar bibliotek i skolbyggnaden. I närheten ligger Kristinebergs Centrumhus med bibliotek, fritidsgård och öppen förskola. Skolan har 193 elever i årskurserna 1- 6 och 47 barn i förskoleklassen. Skolan leds av en rektor. Skolan har två arbetslag, ett för förskoleklassen, fritidshemmet och årskurserna 1- 3 och ett för årskurserna 4- 6. Klasstorlekarna varierar från 13 elever i årskurs 1, till 26 elever i årskurs 5.

Skolan redovisar inte resultaten i samtliga ämnen med kunskapskrav i årskurs 3 och årskurs 6 läsåret 2011/12. I årskurs 3 redovisas endast svenska och matematik där 95 procent av eleverna nått kunskapskraven för godtagbara kunskaper. I årskurs 6 redovisas inte resultaten för bild, hem- och konsumentkunskap, idrott och hälsa, musik, slöjd, svenska som andraspråk och teknik. I övriga ämnen varierar resultaten för årskurs 6 från 94 procent i svenska till 87 procent i matematik och 83 procent i samhällsorienterade ämnen, naturorienterade ämnen och engelska.

Skolan rapporterar in vissa resultat till stadsdelen. Där går bland annat att utläsa att meritvärdet för eleverna i årskurs 6, baserat på höstterminsbetygen 2012, är 158 vilket är något lägre än genomsnittet i stadsdelen (166) och betydligt lägre än resultaten genomsnittligt i Borås (182)

Någon jämförelse med tidigare år finns inte eftersom skolan då redovisade delar av resultaten i årskurs 5. Om dessa siffror från läsåret 2010/11 jämförs med förra läsårets siffror så har samma elevgrupp nått ett bättre resultat i årskurs 6 jämfört med årskurs 5.

Helhetsbedömning

Tillsynen visar att skolans systematiska kvalitetsarbete brister inom flera viktiga områden. Det finns till exempel ingen tydlig analys av resultaten av skolans vidtagna åtgärder när det gäller vädergrundsarbetet, hur skolan arbetar med elevinflytande eller hur skriftliga omdömen och individuella utvecklingsplaner har påverkat elevernas kunskapsutveckling. Detta gör det svårt att bedöma skolans resultat. Det resultat som finns i årskurs 6 visar att skolan når ett lägre resultat än övriga skolor i stadsdelen och i Borås. Rektorn för Kristine-

bergskolan måste se till att skolan fortsättningsvis tar fram en samlad bild av kunskapsresultaten i alla ämnen med kunskapskrav i årskurs 3 och 6 som eleverna får undervisning i, och använda resultaten som en utgångspunkt i ett systematiskt kvalitetsarbete. Kristinebergskolan måste också bättre dokumentera och utifrån resultaten, såväl kunskapsresultat som andra resultat, utvärdera effekterna av sitt arbete samt utifrån det dra slutsatser om vilka åtgärder som ska vidtas under den kommande perioden för att öka måluppfyllelsen. Ett systematiskt kvalitetsarbete är grunden för att rektorn ska kunna identifiera utvecklingsbehov och utifrån det leda skolan pedagogiskt så att verksamheten utvecklas och måluppfyllelsen ökar.

Mot bakgrund av ovanstående måste det fortsättningsvis i de åtgärdsprogram som skolan utarbetar för elever i behov av särskilt stöd tydligt framgå vilka elevens behov är. Detta är en förutsättning för att skolan ska kunna avgöra om de åtgärder som beslutas är bra verktyg för att tillgodose elevens behov. Rektorn måste se till att åtgärdsprogrammen har en god kvalitet och uppfyller skollagens krav vilket har betydelse för enskilda elevers möjligheter att nå målen.

Skolinspektionens enkäter visar att skolans elever i hög grad upplever skolan som trygg och att det råder studiero. Det har inte heller vid samtal med elever och lärare framkommit annat. Dokument och intervju med rektor visar också att skolan bedriver ett aktivt och målinriktat arbete för att förebygga kränkningar av elever.

Skolinspektionen pekar i denna tillsyn på ett antal områden som huvudman och rektor måste åtgärda för att förbättra elevernas måluppfyllelse. Mot denna bakgrund fattar Skolinspektionen följande beslut.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Borås kommun att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 28 juni 2013 redovisas för Skolinspektionen.

Grundläggande värden och inflytande

Bedömning

Borås kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Grundläggande värden och inflytande.

- Utformningen av inflytandet ska anges i planeringen av verksamheten och skolan ska ha en tydlig progression för att ge eleverna ökat inflytande utifrån ålder och mognad.
- Eleverna ska ha ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll och hållas informerade i frågor som rör dem.

Motivering

Enligt skollagen ska elever ges inflytande över utbildningen. Enligt läroplanen ska läraren svara för att alla elever får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll. Av såväl skollag som läroplanen framgår att elevernas inflytande ska anpassas efter deras ålder och mognad. Rektor har ansvar för att skolans arbetsformer utvecklas så att ett aktivt elevinflytande gynnas. Den närmare utformningen av inflytandet ska anges i samband med den planering av verksamheten som föreskrivs i bestämmelserna om systematiskt kvalitetsarbete.

Enligt rektorn finns det former för inflytande som klassråd, elevråd och matråd men lärarna arbetar väldigt olika när det gäller reellt inflytande på undervisningen. Det finns enligt eleverna lärare som ger dem inflytande men också exempel på motsatsen. Enligt rektor så finns det lärare som bjuder in eleverna i undervisningens uppläggning men de är få. Enligt lärarna kan eleverna få ett visst inflytande i de fall eleverna får möjlighet att utvärdera ett utbildningsområde eller exempelvis ett tema. Läraren anpassar då nästa område eller tema utifrån utvärderingen. Det är dock oklart, enligt lärarna, om eleverna uppfattar det som ett inflytande. Lärarna menar också att det är upp till var och en och att inflytandet när det gäller arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll inte är så stort för eleverna. Någon planering för hur inflytandet ska utvecklas på skolan finns inte och lärarna har inte diskuterat hur de ska planera undervisningen så att elevernas rätt till inflytande säkerställs och inte heller diskuterat hur inflytande ska anpassas efter deras ålder och mognad.

Av utredningen framgår att alla elever inte har det reella inflytande över undervisningens arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll eller kan vara med och påverka hur de bäst lär sig som de har rätt till. Skolan saknar en planering över hur elevernas inflytande ska utformas i undervisningen och hur inflytandet ska anpassas utifrån elevernas stigande ålder och mognad. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att åtgärda bristen.

Författning

1 kap. 10 §, 4 kap. 9 § första stycket och 14 § skollagen

Lgr 11 Övergripande mål och riktlinjer, Rektors ansvar Rättigheter och skyldigheter och 2.3 Mål och riktlinjer, Elevernas ansvar och inflytande

Särskilt stöd

Bedömning

Borås kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Särskilt stöd.

- Rektor ska se till att beslut fattas om åtgärdsprogram och att åtgärdsprogrammen anger vilka behoven är och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.
- Rektor ska fatta beslut om särskild undervisningsgrupp enligt författningarnas krav
- Åtgärdsprogrammet ska följas upp och insatserna utvärderas löpande.

Motivering

Enligt skollagen ska det anmälas till rektor om det framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås eller har andra svårigheter i sin skolsituation. Vidare ska, enligt skollagen, rektor se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds och om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska hon eller han ges sådant stöd. Ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Beslut av rektor i fråga om åtgärdsprogram får överklagas hos Skolväsendets överklagandenämnd. Om det finns särskilda skäl, får ett beslut om åtgärdsprogram innebära att särskilt stöd ska ges enskilt eller i en annan undervisningsgrupp (särskild undervisningsgrupp) än den som eleven normalt tillhör

Av samtal med rektorn framkommer att skolan har rutiner för att identifiera elever som kan befaras inte nå kunskapskraven och rektorn ser till att elevens behov utreds och att åtgärdsprogram upprättas. Av de åtgärdsprogram som Skolinspektionen tagit del av framgår inte tydligt vilka behoven är. Åtgärdsprogrammen har under rubriken "elevens behov" korta skrivningar om elevens starka sidor och utvecklingsbehov. Som exempel står det att eleven har svårt att "skriva" i svenska och engelska och målet blir att eleven ska nå målen "att skriva" i svenska och engelska. Elevens behov anges inte tydligt. Målen är allmänna och svåra att utvärdera. De åtgärder som man beslutat om är också korta och svåra att utvärdera. Det kan röra sig om exempelvis öva stavning, "lilla engelskan" och liknande. Av de åtgärdsprogram som Skolinspektionen läst framgår inte hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Uppföljningar-

na består av ett möte och av protokollen framgår det endast att ett möte har hållits men inte att åtgärderna följts upp eller utvärderats. Åtgärdsprogrammen saknar dessutom överklagandehänvisning.

Vid intervjuer med personal från elevhälsan och med rektor framkommer det att vissa stödinsatser beslutas av rektor i samråd med elevhälsan men detta särskilda stöd dokumenteras inte i elevens åtgärdsprogram. Enligt lärarna har de uppdraget att skriva åtgärdsprogram kring elevens pedagogiska utveckling men inte när det gäller andra svårigheter. Lärarna anmäler, på en blankett där en kortfattad beskrivning ges, däremot dessa till elevhälsan som, tillsammans med rektor, beslutar om insatser. I ett antal fall skrivs inte dessa insatser in i elevens åtgärdsprogram eller, om eleven inte har åtgärdsprogram tidigare, upprättas inte ett åtgärdsprogram. Det kan till exempel gälla stödsamtal som kurator har och liknande. Åtgärdsprogrammen omfattar då inte elevens hela behov av särskilt stöd och blir därmed otydliga.

Ett antal av skolans elever är placerade i en särskild undervisningsgrupp för elever i behov av särskilt stöd när det gäller tal och kommunikation. Borås kommun har en samordnad grupp elever med tal och kommunikationshandikapp. Gruppen har sina lokaler på Bodaskolan men eleverna tillhör bland annat Kristinebergsskolan. Rektor upplever att hon inte har ett tydligt rektorsansvar för dessa elever och att hon aldrig träffar dessa elever men har fått i uppgift att fatta beslut om anpassad undervisning för dem. Det saknas beslut om placering i särskild undervisningsgrupp.

Av utredningen framkommer att de åtgärdsprogram som beslutats inte anger vilka elevens behov är och inte hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Vidare framkommer att det finns åtgärdsprogram som inte följs upp och där insatserna inte utvärderas löpande. Åtgärdsprogrammen saknar dessutom överklagandehänvisning och beslut om särskild undervisningsgrupp saknas. När elevens behov utifrån en utredning inte tydligt anges i åtgärdsprogrammen blir det mycket svårt att avgöra om de åtgärder som beslutas tillgodoser elevens behov och att utvärdera om åtgärderna har varit effektiva. Skolan sätter in åtgärder utan att dokumentera dessa åtgärder i elevens åtgärdsprogram. De åtgärder som sätts in men inte skrivs in i åtgärdsprogrammen blir omöjliga att överklaga för vårdnadshavare och det går inte att utvärdera insatsen. Verksamheten uppfyller inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att åtgärda bristerna.

Författning

3 kap. 9 § skollagen

3 kap. 11 skollagen

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Bedömning

Borås kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

- Rektorn ska ansvara för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen
- Kvalitetsarbetet ska genomföras under medverkan av lärare, övrig personal och elever.
- Rektor ska ta ansvar för att kvalitetsarbetet är dokumenterat och att det finns rutiner för att redovisa konstaterade utvecklingsbehov till huvudmannen

Motivering

Enligt skollagen är det rektorns ansvar att se till att det på skolenhetsnivå genomförs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen. Kvalitetsarbetet på enhetsnivå ska genomföras under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta i arbetet. Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara de mål som finns för utbildningen i skollagen och andra föreskrifter (nationella mål). Att rektorn har ett särskilt ansvar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen betonas även i läroplanen. Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras och om det framkommer att det finns brister i verksamheten ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas.

Av intervjuer med rektor framgår att resultaten (exempelvis resultat av normer och värden, inflytande och särskilt stöd) i verksamheten inte sammanställs och gemensamt analyseras samt kopplas till skolans arbetsmetoder, i syfte att identifiera utvecklingsbehov. Lärarna ger flera exempel så som likabehandlingsplanen där de insatser som finns i planen inte utvärderats. Eftersom inget systematiskt kvalitetsarbete pågått har inte heller personal eller elever deltagit. Skolinspektionen har inte kunnat ta del av någon kvalitetsredovisning eller annan dokumentation som visar hur skolan tidigare har arbetat med att kontinuerligt utveckla verksamheten. Enligt lärare redovisades kunskapsresultaten för svenska, svenska som andraspråk och matematik för årskurs 3 till huvudmannen (kommunens utvecklingsenhet) läsåret 2011/12. Däremot redovisas inte resultaten för de samhällsorienterande och de naturorienterande ämnena för årskurs 3. För årskurs 6 redovisades kunskapsresultaten i samtliga ämnen till huvudmannen vid läsårets slut. Skolan har inte gjort sammanställningar och

analys av kunskapsresultaten i samtliga ämnen på skolnivå tidigare år. Huvudmannen har inte heller fått, enligt rektor, någon information om skolans utvecklingsbehov förutom det huvudmannen själv tagit reda på via centralt givna enkäter, inrapporterad statistik och liknande.

Av utredningen framgår att rektorn inte har tagit ansvar för att det vid Kristinebergskolan bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består av planering, uppföljning och utvärdering av utbildningen. Resultaten i verksamheten följs inte upp och utvärderas som en grund för att identifiera skolans behov av utveckling i förhållande till de nationella målen. Utredningen visar också att varken personal eller elever har deltagit kvalitetsarbetet och det finns inga rutiner för rapportering till huvudmannen. Verksamheten uppfyller inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

4 kap. 4-7 §§ skollagen,

Lgr 11 2.8 Övergripande mål och riktlinjer, Rektorns ansvar

Omfattning och resurstillgång

Bedömning

Borås kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Omfattning och resurstillgång.

- Eleverna ska ha tillgång till skolbibliotek som används i skolans pedagogiska verksamhet med uppgift att stödja elevernas lärande

Motivering

Enligt skollagen ska eleverna i grundskolan ha tillgång till skolbibliotek. Enligt förarbetena till skollagen avses med skolbibliotek en gemensam och ordnad resurs av medier och information som ställs till elevernas och lärarnas förfogande och som ingår i skolans pedagogiska verksamhet med uppgift att stödja elevernas lärande.

Enligt både elever, lärare och rektor saknar skolan skolbibliotek. Det som tidigare var ett skolbibliotek har gjorts om till ett rum som bland annat används till undervisning i musik och svenska som andraspråk. De böcker som tidigare fanns där har skickats till kommunbiblioteket. I området finns ett kommunbibliotek som inte kontinuerligt kan användas som en del av skolans pedagogiska verksamhet. Kommunen ger inte skolan tillgång till biblioteket mer än cirka en timme var fjortonde dag vid så kallad "bibliotekstid". Dessutom anser lärare och rektor att kommunbiblioteket inte är anpassat för skolbiblioteksverksamhet.

Utredningen visar att eleverna saknar tillgång till ett skolbibliotek som gör det möjligt för eleverna att kontinuerligt använda ett sådant bibliotek som en del av elevernas utbildning för att bidra att målen ska nås. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

2 kap. 36 § skollagen

I ärendets slutliga handläggning har undervisningsråden Roland Fallström och Elisabeth Fogelberg deltagit.

På Skolinspektionens vägnar

Hans Larson
Enhetschef

Kjell Ahlgren
Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla kommuner för att granska skolväsendet. Tillsyn genomförs samtidigt i de fristående skolor som finns i kommunen.

Vid tillsynen tar Skolinspektionen ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstuderande att nå de nationella målen och bedömer om huvudmännen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten. Tillsynen fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Förutom att Skolinspektionen bedömer måluppfyllelsen inriktas tillsynen mot tre huvudområden: **Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt.**

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas. För offentliga huvudmän sammanställs iakttagelser och bedömningar, som rör huvudmannens ansvar för utbildningsverksamheten i kommunen, i ett beslut (kommunbeslut). Kommunens förskoleverksamhet och verksamheten vid fritidshemmen redovisas i var sitt sammanfattande beslut. Fritidshem vid fristående skolor inspekteras i anslutning till tillsynen av den fristående grundskolan. Skolinspektionen ger alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

Skolinspektionens granskning avser emellertid inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolväsendet utan i vilken utsträckning huvudmannen, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i besluten grundas på de dokument som huvudman och skolor lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten. Även annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts. Skolinspektionen använder olika tillsynsmetoder vilket innebär att besöken vid skolor och verksamheter kan variera avseende såväl omfattningen som av vilka grupper som intervjuas. Vid kommunala förskolor och fritidshem grundar sig inspektionen i huvudsak på intervjuer med personal, föräldrar och ledning.

För den offentliga verksamheten kompletteras alla beslut med en muntlig återrapportering av inspektörerna till företrädare för huvudmannen.

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att det finns brister har huvudman och rektor eller förskolechef ett ansvar för att åtgärder vidtas. Med

anledning av tillsynen ska huvudmannen till Skolinspektionen redovisa vilka åtgärder som har vidtagits i verksamheterna inom den tid och i den ordning som anges i beslutet.

Ytterligare information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).